

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

**ПРЕВЕНТИВНА ПЕДАГОГІКА
ТА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА**

Методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

ОДЕСА
Олді+
2024

**УДК 376(072)
П71**

Укладач:

Л. В.-В. Вейландє, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи

Рецензенти:

Л. Б. Прокоф'єва, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

М. І. Рябенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

*Рекомендовано вченою радою факультету
психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 1 від 13 вересня 2023 р.*

П71 **Превентивна педагогіка та інклюзивна освіта :**
метод. рекомендації до семінарських занять з курсу
«Превентивна педагогіка та інклюзивна освіта» для
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти /
уклад. Л. В.-В. Вейландє. – Одеса : Олді+, 2024. – 40 с.

Методичні рекомендації містять орієнтовні питання семінарських занять, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу та перелік питань для контролю.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти педагогічних спеціальностей, допомагають при підготовці до семінарських занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 376(072)

ЗМІСТ

ВСТУП		4
Змістовий модуль I. Превенція як соціально-педагогічний феномен. Методика організації превентивної діяльності у системі вищої освіти		
Тема 1	Теоретичні аспекти превенції та превентивної діяльності	6
Тема 2	Система превентивної освіти та виховання у навчальних закладах	8
Тема 3	Загальні технології, прийоми та методи превентивної педагогіки.	11
Тема 4	Практичні аспекти превентивної діяльності	14
Тема 5	Етико-професійні засади превентивної роботи у суспільстві	19
Змістовий модуль II. Основи інклюзивної освіти. Методика організації інклюзії у системі вищої освіти		
Тема 6	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	22
Тема 7	Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародному та вітчизняному досвіді	24
Тема 8	Технологія організації інклюзивного освітнього середовища у ЗВО	26
Тема 9	Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами	28
Тема 10	Технології навчання та виховання у партнерській взаємодії суб'єктів інклюзивного навчання	30
Питання для поточного контролю		33
Рекомендована література		36

ВСТУП

Сучасна освітня парадигма, зорієнтована перш за все на особистість, ставить нові вимоги до якості освіти, до професійної компетентності викладача та його підготовки у вищому навчальному закладі. Основна увага курсу приділяється формуванню компетентностей майбутнього викладача, які дозволять швидко реагувати на особистісні запити здобувачів вищої освіти, організовувати освітній процес відповідно до індивідуальних характеристик, соціальної ситуації та особливих освітніх потреб з здобувачів вищої освіти.

Головною метою курсу є оволодіння знаннями теоретичних і практичних основ превентивної та інклюзивної освіти, формування знань та практичних навичок організації превентивної соціально-педагогічної роботи та інклюзивного навчання.

Серед важливих завдань курсу:

- розглянути методику превенції у системі вищої освіти;
- сформувати практичні навички впровадження у професійну діяльність концепції превентивної діяльності;
- розкрити основні напрямки розвитку інклюзивної педагогіки як науки;
- ознайомити з можливостями інклюзії у організації освітнього середовища у системі вищої освіти;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- знати визначення, сутність та специфіку ключових категорій дисципліни;
- розрізняти та розуміти сутність, причини прояву різних видів відхилень у поведінці особистості (студентський вік);
- розуміти теоретичні аспекти превенції, ресурси викладача вищої школи у організації превентивної діяльності;
- знати сутність та зміст основних механізмів інклюзії як педагогічного процесу;
- розуміти методику створення інклюзивного середовища у закладі вищої освіти;

- розуміти сутність педагогічної технології та методів організації превентивної та інклюзивної діяльності викладача ЗВО;

вміти:

- складати соціально-педагогічний портрет здобувача, який є суб'єктом інклюзивної або превентивної діяльності;
- розробити програму превентивного впливу (з позиції куратора, викладача, інші)
- використовувати ресурси ЗВО для створення інклюзивного освітнього середовища на різних рівнях взаємодії суб'єктів освітнього процесу (здобувач-заклад, здобувач-викладач, здобувач-група та інші)
- вміти організувати виховну роботу у студентській групі, під час професійної підготовки з урахуванням потреб інклюзії або превенції.

Змістовий модуль I. Превенція як соціально-педагогічний феномен.

Методика організації превентивної діяльності у системі вищої освіти

Тема 1. Теоретичні аспекти превенції та превентивної діяльності

Мета: надати уявлення про сутність превенції та превентивної діяльності; вміти визначити об'єкт та предмет превентивної діяльності; розуміти задачі ЗВО у процесі організації превентивної діяльності як одного з напрямків виховної роботи.

Основні поняття: превентивна педагогіка, превенція, превентивна діяльність, суб'єкти освітнього процесу, закономірності та принципи превентивної діяльності, напрямки превентивної діяльності

Питання для обговорення

1. Превентивна педагогіка як галузь педагогічного знання.
2. Методологічні основи превентивної педагогіки
3. Соціально-педагогічні детермінанти по віденки, що відхиляється від норми
4. Психолого-педагогічна сутність превенції та превентивної діяльності
5. Закономірності та принципи превентивної діяльності
6. Превентивна діяльність та моральне виховання особистості у процесі професійної підготовки

Практичні завдання

I. Опишіть основні характеристики гуманістичної парадгми визовання та навчання як методологічної основи превентивної педагогіки

Параметри характеристики	Зміст
Мета	
Головні ідеї	
Зміст професійної підготовки та виховання	Зміст навчання спрямований на формування... Зміст виховання спрямований на формування...
Критерії оцінки результатів професійного навчання та виховання	

II. Дайте характеристику наведеним термінам:

Поняття	Педагогічний аспект	Юридичний аспект	Психологічний аспект	Соціологічний аспект
Превенція				

III. Дайте основні характеристики превентивної діяльності

Параметри характеристики	
Визначення поняття «превентивна діяльність»	
Мета	
Функції	
Приоритетні напрямки у процесі професійної підготовки особистості у ЗВО	

IV. Розкрийте сутність принципів превентивної діяльності

Принципи превентивної діяльності	Зміст
Принцип гуманізації	
Принцип паритетних відносин між суб'єктами освітнього процесу	
Принцип співробітництва та співтворчості	
Принцип цілісності та системності педагогічного процесу	
Принцип поваги до суб'єктів освітнього процесу	
Принцип опори на позитивне в особистості	
Принцип поєднання прямих, непрямих та паралельних	
Принцип єдності виховання та саморозвитку особистості	
Принцип емпатійності сприйняття особистості	
Принцип врахування індивідуальних та вікових особливостей	

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.

- Філософи Давньої Греції про виховання та превентивну діяльність вихователя

- Особливості превенції у виховання особистості у епоху еленізму
- Превенція та превентивна діяльність вихователя у роботах філософів Давнього Риму
- Моральний нагляд та наставництво Церкви як умова попередження відхилень від норми у поведінці особистості у Середньовіччі
- Роль превенції у вихованні та педагогічній системі одного з педагогів (Я.А.Коменський, Ж.Ж.Руссо, І.Г.Песталоцці, І.Ф.Герbart, А.Дістервег)
- Превенція як попередження асоціальної поведінки особистості
- Педагогічна підтримка у процесі професійної підготовки як засіб превенції
- Педагогічна ситуація у реалізації принципів превентивної педагогіки

Рекомендована література:

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2014. 320 с. URL: https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_2027846356.pdf (дата звернення 15.07.2023)
2. Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Учик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. Київ : Педагогічна думка, 2013. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/1256/13-dobroskok.pdf?sequence=1> (дата звернення 15.07.2023)
3. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rudkevych-N.-pidruchnyk.pdf> (дата звернення 15.07.2023)
4. Савельєва Н.М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією навч. посіб. Полтава : ПНПУ, 2016 р. 110 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/9F.pdf> (дата звернення 15.07.2023)

Тема 2. Система превентивної освіти та виховання у навчальних закладах

Мета: розуміння сутності організації превентивної освіти та виховання у закладах освіти; формування практичних навичок визначення напрямків превентивної діяльності ЗВО та створення превентивного виховного середовища.

Основні поняття: превентивна освіта, превентивне виховання, особистість, асоціальна поведінка, превентивне виховне середовище,

Питання для обговорення

1. Об'єкти і суб'єкти превентивної діяльності.
2. Концепція превентивного виховання в Україні.
3. Превентивна освіта: мета, завдання. Особливості превентивної освіти у процесі професійної підготовки у ЗВО.
4. Особливості превентивної освіти та виховання в умовах військового часу.
5. Система соціальних інституцій, що займаються превентивною діяльністю, особливості їх функціонування.
6. Формування превентивного виховного середовища у закладах вищої освіти.

Практичні завдання

I. Опишіть характеристики студентського вік, які можуть спровокувати формування асоціальної поведінки:

Параметри характеристики	Опис
Особливості фізичного розвитку	
Особливості психічного розвитку	
Особливості соціального розвитку	
Основні кризи студентського віку	

II. Розкрийте зміст напрямків превентивної діяльності у ЗВО

Напрямок превентивної діяльності	Зміст	Субєкти освітнього процесу, які можуть бути залучені для реалізації
Просвітницький напрямок		
Діагностичний напрямок		
Аналітичний напрямок		
Організаційно-діяльнісний напрямок		

III. Розкрийте зміст превентивного виховання у ЗВО на кожному рівні

Рівень	Мета	Зміст	Суб'єкти освітнього процесу, які можуть примати участь
раннє, або первинне, превентивне виховання (соціально-педагогічна профілактика)			
вторинне превентивне виховання (превентивна допомога і корекція)			
третинне превентивне виховання (адаптація, реабілітація і ресоціалізація)			

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
 - Групова робота (2-4 автора) Молодіжні субкультури: позитивні та негативні наслідки для соціалізації, професійного становлення
 - Групова робота (2-3 автори) Аналіз моделей створення сприятливого освітнього середовища (Концепція FRESH; Школи, дружні до дитини; Школи сприяння здоров'я) та можливість впровадження елементів кожної моделі у освітнє середовище ЗВО
 - Соціально-психологічний портрет особистості (студентський вік) з асоціальною (девіантною, делінквентною) поведінкою
 - Концепція «нульової толерантності» як американська модель превентивної дії в освіті
 - Превентивне освітнє середовище як концепт інноваційної діяльності закладу освіти
 - Моніторинг формування превентивного виховного середовища закладу вищої освіти

Рекомендована література:

1. Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Учик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. Київ : Педагогічна думка, 2013. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/1256/13-dobroskok.pdf?sequence=1> (дата звернення 15.07.2023)
2. Мафтин Л.О. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.- метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 368 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktyka_posib.pdf?sequence=1 (дата звернення 15.07.2023)
3. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні. Лист МОН №1/5119-22 від 13.05.2022 <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozdijsnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini>
4. Савельєва Н.М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією навч. посіб. Полтава : ПНПУ, 2016 р. 110 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/9F.pdf> (дата звернення 15.07.2023)

Тема 3. Загальні технології, прийоми та методи превентивної педагогіки

Мета: ознайомити з можливостями використання технологій превентивної педагогіки у навчальному та виховному процесі ЗВО; сформувати навички практичного використання методів превентивної педагогіки у навчальній та виховній практиці.

Основні поняття: особистісно-орієнтовний підхід, інтерактивні технології превентивної діяльності, методи навчання та виховання, організаційні форми просвітницької роботи

Питання для обговорення

1. Особистісно-орієнтовний підхід у системі превентивної педагогіки
2. Педагогічні інтерактивні технології в особистісно-орієнтовному підході (просвітницькі технології спонтанного спілкування, технологія мобілізації ресурсів, просвітницька технологія спрямована на поширення знань)
3. Організаційні форми просвітницької роботи у ЗВО

4. Превенція дидактичних труднощів у процесі професійної підготовки (ситуаційний аналіз)

5. Методи, прийоми превентивного виховання

Практичні завдання

I. Проаналізуйте виховний ефект превентивної освіти на різних рівнях:

Рівні	Зміст	Прийоми та методи превентивної педагогіки
<i>Пізнавальна сфера</i>	збільшення можливостей всебічного аналізу проблем, їх цілісне осмислення, розуміння принципів та прийомів конструктивного розв'язання;	
<i>Особистісна сфера</i>	розвиток у кожного учасника здатності до самообілізації власних вольових та емоційно-мотиваційних ресурсів в умовах можливих когнітивних конфліктів, розвиток здатності до рефлексивної саморегуляції;	
<i>Сфера міжособистісних стосунків</i>	встановлення взаємостосунків, які передбачають розуміння значення принципу взаємодопомоги та взаємовідповідальності	
<i>Соціальній сфера</i>	розвиток творчої соціальної активності та ініціативності в превентивній діяльності	

II. Оберіть один з методів та проаналізуйте його можливості у превенції дидактичних труднощів або у превентивній виховній діяльності за запропонованою схемою

Методи: лекція (різні види), бесіда, ігрові методи, метод дебатів, дискусія, семінар-конференція, метод участі у соціальних проєктах (волонтерство), навчальний тренінг, аутотренінг

Схема аналізу

– Назва методу

- Вид превентивної діяльності (превенція дидактичних труднощів, превентивна виховна діяльність)
- Суб'єкт превентивної діяльності (викладач, куратор групи, інші суб'єкти освітнього процесу)
- Характеристика об'єкту превентивної діяльності (вік, рік навчання, характеристика проблеми)
- Обрана структура методу
- Основні прийоми впливу
- Основні вимоги до використання, рекомендації

III. Проаналізуйте різні соціальні стратегії у груповій роботі з превентивного виховання (система студент-студентська група):

Стратегія	Учасники	Мета	Форма реалізації у виховному процесі
Педагогічний або освітній підхід			
Просвітницький підхід			
Підхід міжособистісного спілкування (проникнення в середовище)			
Підхід мобілізації ресурсів			

Завдання для самостійної роботи.

1. Складіть памятку студенту за однією з тем за вибором. Результати роботи надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття. Зверніть увагу на оформлення пам'ятки у вигляді буклету:
 - Пам'ятка першокурснику «Як подлати перешкоди адаптації»
 - Пам'ятка першокурснику «Як презентувати себе та знайти друзів у новому колективі»
 - Пам'ятка однокурснику «Поради із самовиховання – як досягти мети»
 - Пам'ятка одногрупнику «Як подлати негативні звички та зберегти здоров'я»

- Пам'ятка одногрупнику «Де шукати допомогу – путівник по рідному університету»
- Пам'ятка куратору «Нампрямки превентивної діяльності з першокурсниками та студентами інших курсів»
- Памятка викладачу «Як організувати превентивне виховне середовище на власному занятті»
- Пам'ятка за власною темою

Рекомендована література:

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2014. 320 с. URL: https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_2027846356.pdf (дата звернення 15.07.2023)
2. Мафтин Л.О. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.- метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 368 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktyka_posib.pdf?sequence=1 (дата звернення 15.07.2023)
3. Маценко Л.М. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с. URL: <http://dglib.nubip.edu.ua:8080/bitstream/8F.pdf> (дата звернення 15.07.2023)
4. Пономарьова Г. Практикум із методики організації виховної роботи в закладах вищої освіти : навч. Посібник. Харків : ТВО «ТО Ексклюзив», 2018. 153 с. URL: http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/458/1/Odar_unhp1.pdf (дата звернення 15.07.2023)
5. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rudkevych-N.-pidruchnyk.pdf> (дата звернення 15.07.2023)

Тема 4. Практичні аспекти превентивної діяльності

(семінар-конференція)

Мета: узагальнити та систематизувати знання практичних аспектів превентивної діяльності; навчити виокремовувати наявні теоретичні знання відповідно до характеристик педагогічної ситуації.

Методика проведення:

Підготовчий етап: За один тиждень до проведення заняття студенти ознайомлюються з запропонованими темами, обирають одну з тем та отримують консультацію щодо використання навчальної літератури для підготовки.

Етап проведення: на семінарському занятті студенти презентують результати самостійного дослідження обраної теми (презентація, доповідь, роздатковий матеріал та інше) Слухачі можуть задавати питання, ініціювати дискусію

Завершувальний етап: Проводиться експрес-опитування за основними поняттями теми. Питання для бліц-опитування засвоєю темою готують самі студенти. Тестові завдання з 4 варіантами відповідей, 5 тестових завдань з теми. Викладач оформлює запропоновані тестові завдання у єдиний тес, який пропонується на занятті.

Підсумки заняття: учасники семінарського заняття проводять оцінювання роботи кожного, визначають найбільш вдалі виступи. Викладач залишає за собою право корекувати оцінку.

Тематика повідомлень:

Тема 1. Алкогольна залежність як вид девіантної поведінки: сутність, зміст, причини, фактори, методи профілактики

- Причини, фактори алкогольної залежності.
- Психологічний портрет особи з алкогольною залежністю.
- Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи.
- Рекомендації щодо профілактики та корекції алкогольної залежності

Тема 2. Наркотична залежність як вид девіантної поведінки: сутність, зміст.

Психологічний портрет особи з наркотичною залежністю.

- Причини, фактори наркотичної залежності
- Психологічний портрет особи з наркотичною залежністю.
- Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи..
Рекомендації щодо профілактики та корекції наркозалежності.

Тема 3. Харчова залежність. Діагностика. Методи та прийоми профілактики.

- Причини, фактори харчової залежності
- Психологічний портрет особи з харчовою залежністю.
- Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи..
Рекомендації щодо профілактики та корекції харчової залежності.

Тема 4. Профілактика та корекція ігрової залежності (гемблінг).

- Причини, фактори гемблінг-залежності.
- Психологічний портрет гемблінг-залежного.
- Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи.
- Рекомендації щодо профілактики та корекції гемблінг залежності.

Тема 5. Профілактика та корекція сексуальних аддикцій.

- Сексуальні перверсії (збочення) як форма сексуальних девіацій. Причини, фактори сексуальних девіацій.
- Психологічний портрет сексуального девіанта.
- Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи.
- Рекомендації щодо профілактики та корекції сексуальних девіацій.

Тема 6. Профілактика та корекція технологічних аддикцій: інтернет-аддикція.

Причини, фактори Інтернет-залежності.

Психологічний портрет Інтернет-залежного девіанта.

Діагностика, методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи.

Рекомендації щодо профілактики та корекції Інтернет-залежності.

Тема 7. Тату та пірсінг – залежність як вид аддиктивної поведінки: сутність та зміст.

- Причини, фактори - тату- і пірсінг залежності.
- Психологічний та соціальний портрет тату/пірсінг-залежного
- Методи і прийоми профілактичної та корекційної роботи

Тема 8. Характеристика віктимних особистостей і людей, які схильні або "ризикують" опинитися "жертвами моди".

- Напрямки віктимологічної діяльності.
- Характерні ознаки “жертви-моди”
- Причини виникнення фешн-віктимності у особистості

- Методи і форми профілактики і терапії фешн – віктим.

Тема 9. Профілактика та корекція девіантної поведінки: графіті та вандалізм.

- Психологічна характеристика вандалізму (графіті): вікові та гендерні особливості.
- Соціальний і психологічний портрет графіті девіанта, його мотиви.
- Сприйняття графіті, їх вплив на поведінку.
- Ставлення соціуму до графіті та графіті девіантів. Сучасне графіті мистецтво: соціальне визнання та вандалізм

Тема 10. Сутність суїцидальної поведінки. Профілактика та корекція.

- Сутність суїцидальної поведінки.
- Концепції, що пояснюють природу суїцидальної поведінки.
- Мотиви, фактори та інгібітори суїцидальної поведінки.
- Профілактика і корекція суїцидальної поведінки: вікові аспекти.

Тема 11. Особливості педагогічної взаємодії з особами постраждалими від збройної агресії

- Соціально-педагогічний портрет
- Фактори, що впливають на успішність адаптації до навчання у ЗВО
- Профілактична та підтримуюча стратегія взаємодії з боку куратора та викладача

Тема 12. Організація безпечного освітнього середовища ЗВО у період військового стану

- Нормативно-правова база організації освітнього процесу ЗВО у період військового стану
- Забезпечення якості вищої освіти під час війни
- Формування особистості, цінностей та переконань здобувачів освіти, реалізація їх здібностей та обдарувань, підготовка до національного спротиву
- Реалізація підходів студентоорієнтованого навчання

- Індивідуалізація навчання, створення можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії та академічної мобільності здобувачів освіти

Завдання для самостійної роботи.

1. Користуючись наданою на консультації літературою підготувати виступ за обраною темою. Захист результатів проведеного дослідження проводиться на семінарському занятті.

Рекомендована література:

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2014. 320 с. URL: https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_2027846356.pdf
2. Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Учик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. Київ : Педагогічна думка, 2013. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/1256/13-dobroskok.pdf?sequence=1> (дата звернення 15.07.2023)
3. Мафтин Л.О. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.- метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 368 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktuka_posib.pdf?sequence=1 (дата звернення 15.07.2023)
4. Організація діяльності закладів освіти в умовах воєнного стану. Порадник III. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Фіданян О.Г., Войцехівський М.Ф., Івашньова С.В. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. — 600 с. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2022/8/21/2022.pdf> (дата звернення 15.07.2023)
5. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник МОН України. Зпа аг.ред.С.Шкарлет. Київ, 2022. 358с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf (дата звернення 15.07.2023)
6. Рибалко А. Особливості організації освітнього процесу в закладі вищої освіти в період дії воєнного стану. Матеріали наради МОН від 13.12.2022р. URL: https://nmc-vfro.com/wp-content/uploads/2022/12/pk_rybalco.pdf (дата звернення 15.07.2023)
7. Психологія девіантної поведінки особистості : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: О. Д. Сафін, С. П. Байда. Умань : Візаві, 2021. 202 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/B2.pdf> (дата звернення 15.07.2023)

Тема 5. Етико-професійні засади превентивної роботи у суспільстві.

Підготовка та реалізація проєктів превентивного спрямування.

Мета: визначити особистіні професійноорієнтовани риси важливі для ефективної превентивної діяльності; ознайомити з технологією проєктної діяльності превентивного спрямування; мотивувати до активної громадянської позиції у реалізації завдань превентивної освіти.

Основні поняття: педагогічна етика, педагогічний такт, соціальні та соціально-педагогічні проєкти превентивного спрямування

Питання для обговорення

1. Педагогічна етика та педагогічний такт як обов'язкова умова у організації педагогічної взаємодії у превентивно орієнтованому освітньому просторі
2. Вимоги до особистості викладача як суб'єкту превентивної діяльності. Групи професійних умінь.
3. Педагогічна взаємодія у системі «викладач-студент» як умова превенції негативних вчинків
4. Превентивна освіти в міжнародному просторі
5. Технологія підготовки та реалізація проєктів превентивного спрямування у виховній роботі ЗВО.

Практичні завдання

I. Охарактеризуйте зміст кожної з груп професійних умінь викладача, які необхідні для ефективного здійснення профілактики негативної поведінки і формування превентивного виховного середовища.

Групи професійних вмінь	Зміст
Дидактичні	
Комунікативні	
Діагностичні	
Перцептивні	
Сугестивні	
Організаційні	
Рефлексивні	
Спеціальні (професійно-методичні)	
Академічні	

II. Розробити план-проспект соціально-педагогічного проекту превентивного спрямування

- Визначити цільову групу
- Коротко описати проблему
- Обґрунтувати актуальність
- Визначити тему
- Дати творчу назву проекту
- Мета та завдання проекту
- Тривалість проекту
- Програма реалізації проекту (форма реалізації; тематика зустрічей або види діяльності; змістова складова)
- Ресурси, які використовуються для реалізації завдань проекту (рівень реалізації – кафедра, факультет, університет; задіяні у роботі підрозділи, фахівці; необхідність ресурсного та фінансового забезпечення)
- Очікувані результати

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
- Сутність педагогічної взаємодії у превентивній діяльності
 - Механізми педагогічної взаємодії зі студентами з асоціальною поведінкою.
 - Особливості педагогічного спілкування у процесі превентивної діяльності
 - Педагогічний такт та авторитет викладача у превентивній діяльності
 - Роль приватних осіб та інституцій в реалізації превентивних програм (Фонд тернера, Фонд Сороса та інші)
 - Міжнародні проекти превентивного спрямування на території сучасної України
 - Волонтерська діяльність як засіб превентивного виховання

- Роль ПРООН, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, ООН у реалізації програм і проектів превентивної освіти і роботи з групами ризику в Україні.

Рекомендована література:

1. Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Уччик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. Київ : Педагогічна думка, 2013. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/1256/13-dobroskok.pdf?sequence=1> (дата звернення 15.07.2023)
2. Мафтин Л.О. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.- метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 368 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktyka_posib.pdf?sequence=1 (дата звернення 15.07.2023)
3. Пономарьова Г. Практикум із методики організації виховної роботи в закладах вищої освіти : навч. Посібник. Харків : ТВО «ТО Ексклюзив», 2018. 153 с. URL: http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/458/1/Odar_unhp1.pdf (дата звернення 15.07.2023)
4. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні. Лист МОН №1/5119-22 від 13.05.2022 <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozdijsnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення 15.07.2023)
5. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rudkevych-N.-pidruchnyk.pdf> (дата звернення 15.07.2023)

Інформаційні ресурси:

- Центр громадянського здоров'я МОЗ України <https://www.phc.org.ua/pro-centr/ustanovchi-dokumenty>
- Портал превентивної освіти <http://autta.org.ua/>
- UNICEF Україна <https://www.unicef.org/ukraine/>
- ПРООН Україна <https://www.undp.org/uk/ukraine>
- ООН Україна <https://ukraine.un.org/uk>

Змістовий модуль II. Основи інклюзивної освіти. Методика організації інклюзії у системі вищої освіти

Тема 6. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою

Мета: сформулювати уявлення про інклюзію як особливу концепцію освіти; сформулювати досвід аналізу принципів інклюзивної освіти, впровадження концепції інклюзії у освітній простір

Основні поняття: інклюзія, інклюзивна освіта, особи з особливими освітніми потребами, модель інклюзивної освіти

Питання для обговорення

1. Поняття «особа з особливими освітніми потребами»
2. Інклюзивна освіта: поняття та принципи
3. Інклюзія як модель соціального устрою та освітня концепція
4. Моделі інклюзивної освіти
5. Особливості інклюзивної практики професійної освіти

Практичні завдання

I. Наведіть визначення запропонованих понять та визначте відмінності та спільне

Поняття	Визначення	Спільне	Відмінності
Соціалізація особистості			
Соціалізація особистості з особливими освітніми потребами			
Розвиток особистості			
Виховання			
Освіта			

II. Розкрийте зміст основних принципів інклюзії на прикладі вищої професійної освіти

Принципи інклюзивної освіти	Зміст
Цінність особистості не залежить від її здібностей і досягнень	
Кожна особистості здатна відчувати і думати	
Кожна особистість має право на спілкування і на те, щоб бути почутим	
Усі люди потребують один тодного	
Справжню освіту можна здійснювати тільки в контексті реальних взаємин	

Усі особистості мають потребу в підтримці і дружбі однолітків	
Для усіх досягнення прогресу буде в тому, що вони можуть зробити, ніж в тому, що не можуть	
Різноманітність підсилює усі сторони особистості	

III. Надайте характеристику різних моделей інклюзивної освіти

Модель інклюзивної освіти	Характеристика
Повна інклюзія	
Часткова інклюзія	
Епізодична інклюзія	

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
 - Сучасні дослідження у сфері інклюзивної освіти
 - Проблеми та бар'єри у шляху інклюзії
 - Концепція інклюзивної освіти в документах ЮНЕСКО, дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)
 - Основні проблеми студентів з особливими освітніми потребами
 - Різні моделі розвитку інклюзивної освіти

Рекомендована література:

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
3. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К.М. Кривий Ріг. 2019. 170 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)

Тема 7. Розвиток концепції інклюзивної освіти у міжнародному та вітчизняному досвіді

Мета: надати уявлення про історичні етапи розвитку інклюзивної освіти в Україні та зарубіжжі; сформувати практичні навички аналізу сучасних тенденцій розвитку інклюзивної освіти в Україні; ознайомити з основними нормативно-правовими документами, що регулюють організацію професійної підготовки осіб з особливими освітніми потребами

Основні поняття: система освіти осіб з особливими освітніми потребами, етапи розвитку системи організації навчання осіб з ООП, нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

Питання для обговорення

1. Еволюція стосунків суспільства і держави до осіб з відхиленнями у розвитку
2. Становлення системи освіти осіб з особливими освітніми потребами в Україні
3. Вітчизняні та зарубіжні сучасні тенденції розвитку інклюзивної освіти
4. Етапи розвитку організації інклюзивного навчання в країнах Західної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ століття)
5. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзивної освіти

Практичні завдання

I. Охарактеризуйте п'ять періодів еволюції стосунків суспільства і держави до осіб з відхиленнями у розвитку

Період	Часовий проміжок	Характеристика
Перший період	996-1715рр.	
Другий період	1715-1806рр.	
Третій період	1806-1927рр.	
Четвертий період	1927-1991рр.	
П'ятий період	1991- й донині	

II. Охарактеризуйте етапи становлення системи освіти осіб з особливими освітніми потребами

Період	Часовий проміжок	Характеристика
I період	X – перша половина XIX ст.	
II період	перша половина XIX – початок XX ст.	
III період	до 30 років XX ст.	
IV період	30ті – 50ті роки XX ст.	
V період	50ті – 90ті роки XX ст.	
VI період	90ті роки XX ст.	
VII період	XXI ст. сучасний етап	

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
 - Характеристика нормативно-правового забезпечення законодавства України у галузі інклюзивної освіти
 - Досвід України у організації інклюзивної освіти у ЗВО
 - Досвід країн Західної Європи, США, Азії у організації навчання осіб з особливими освітніми потребами (на прикладі країни за вибором)
 - Особливості організації вищої інклюзивної освіти у країнах зарубіжжя (Німеччина, Великобританія, інші країни західної Європи. США, інше)
 - Порівняльний аналіз організації інклюзивної освіти в Україні та системах освіти зарубіжжя
 - Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими освітніми потребами в Україні (на рівні загальноосвітньої школи, закладів професійно-технічної та вищої освіти)

Рекомендована література:

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)

2. Інклюзивне навчання. Сайт МОН України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 26.07.2023)
3. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К.М. Кривий Ріг. 2019. 170 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
4. Теоретико-методологічні засади впровадження інклюзії в закладах освіти : монографія / за ред. М. Є. Чайковського. К. : Університет „Україна”, 2019. 460 с URL: https://hist.km.ua/images/publikatsiji/monografiya_khist_12_03_2019.pdf (дата звернення 26.07.2023)

Тема 8. Технологія організації інклюзивного освітнього середовища у ЗВО

Мета: ознайомити з класифікаціями та описом порушень розвитку осіб з ООП; надати практичних навичок аналізу результатів спостереження за особами з ООП та прогнозування подальшої стратегії навчальної та виховної взаємодії

Основні поняття: особа з ООП, види порушень розвитку, індивідуалізація та диференціація навчання, супровід особи з ООП, куратор у ЗВО, технології навчання осіб з ООП

Питання для обговорення

1. Соціально-педагогічний портрет «особи з особливими освітніми потребами». Класифікація порушень розвитку.
2. Індивідуалізація і диференціація у професійній підготовці осіб з ООП
3. Освітні відносини між учасниками педагогічного процесу в контексті інклюзивної освіти (викладач-здобувач з ООП, здобувач з ООП-академічна група, інше)
4. Роль куратора в підтримці та супроводі здобувача з ООП
5. Технологія дистанційного та on-line навчання як інструмент реалізації інклюзивної освіти

Практичні завдання

I. Охарактеризуйте основні характеристики диференційованого навчання як технології інклюзії

Концепції, підгрунття диференційованого навчання	Характеристика
концепція навчання орієнтованого на потреби здобувача	
теорія множинного інтелекту	
концепція універсального дизайну	
принцип використання різноманітних форм організації навчального процесу	

II. Проаналізуйте 5 ключових позицій, що визначають доступність навчального середовища для осіб з ООП у вашому ЗВО

Ключові позиції	Оцінка, опис
Фізичне середовище	
Методи навчання	
Матеріали	
Ресурси	
Очікувані результати (оцінювання для навчання та оцінювання навчання)	

III. Опишіть етапи планування диференційованого аудиторного заняття (лекційного або семінарського – за вибором)

Етап	Завдання етапу	Види діяльності з боку викладача
Діагностичний етап		
Етап планування		
Етап підготовки		
Етап проведення		
Рефлексія		
Етап планування цілісної системи навчання		

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.

- Шляхи адаптації змісту навчального матеріалу до особливих освітніх потреб здобувача
- Біопсихосоціальна модель інвалідності
- Етика спілкування та допомоги особі з ООП
- Індивідуальні особливості навчально-пізнавальної діяльності осіб з ООП
- Стратегія викладання в інклюзивній освіті
- Стратегія використання у викладання технологій (диференційованої інструкції, прямого навчання, навчання без помилок, методу взаємного навчання)

Рекомендована література:

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
3. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К.М. Кривий Ріг. 2019. 170 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
4. Теоретико-методологічні засади впровадження інклюзії в закладах освіти : монографія / за ред. М. Є. Чайковського. К. : Університет „Україна”, 2019. 460 с URL: https://hist.km.ua/images/publikatsiji/monografiya_khist_12_03_2019.pdf (дата звернення 26.07.2023)

Тема 9. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами

Мета: сформувати практичні навички впровадження концепції інклюзивного навчання у організацію освітнього процесу ЗВО

Основні поняття: соціалізація, адаптація, наскрізний інклюзивний простір, дизайн інклюзивного освітнього середовища, здобувач з ООП

Питання для обговорення

1. Розкрийте сутність поняття «наскрізний інклюзивний простір» для системи вищої освіти
2. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища
3. Команда супроводу (соціального, психологічного.ю педагогічного) здобувача з особливими освітніми потребами у ЗВО
4. Особливості роботи з батьками здобувачів з ООП
5. Персональний асистент здобувача з ООП вітзінняний та зарубіжний досвід
6. Особливості дистанційного навчання студентів з ООП відповідно до нозологій

Практичні завдання

I. Надайте характеристику кожного з компонентів моделі системи супроводу здобувачів з ООПу ЗВО

Компонент моделі	Характеристика
Технічний супровід	
Медико-реабілітаційний супровід	
Педагогічний супровід	
Психологічний супровід	
Соціальний супровід	
Фізкультурно-спортивний супровід	
Професійна адаптація та реабілітація	

II. Розробіть рекомендації щодо формування толерантного ставлення до здобувачів з ООП у середовищі університету

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
- Особливості роботи з батьками здобувачів з ООП

- Персональний асистент здобувача з ООП (на прикладі досвіду ЗВО України та зарубіжжя)
- Особливості організації освітнього простору для здобувачів з ООП (відповідно до нозологій за вибором)
- Впровадження інклюзивного підходу в систему оцінювання знань
- Особливості організації освітнього процесу для здобувачів із високо функціональним аутизмом або аутистичним фенотипом
- Складники успішної адаптації здобувачів з ООП до навчання у ЗВО

Рекомендована література:

1. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
2. Інклюзивне навчання. Сайт МОН України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 26.07.2023)
3. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін. К.: Талком, 2020. 128 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Inkljuzivne_osvitn_seredovische/socializacija_molodi_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami.pdf (дата звернення 26.07.2023)
4. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К.М. Кривий Ріг. 2019. 170 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)

Тема 10. Технології навчання та виховання у партнерській взаємодії суб'єктів інклюзивного навчання

Мета: формування мотивації до розвитку професійно-значущих якостей особистості, формування практичних навичок оцінки ефективності організації

взаємодії учасників освітнього процесу та рівня підготовки освітнього простору до інклюзивного навчання

Основні поняття: соціальна компетентність, інклюзивна компетентність, суб'єкти інклюзивного навчання, алгоритм підготовки ЗВО до інклюзивної освіти

Питання для обговорення

1. Формування соціальної та інклюзивної компетентності учасників інклюзивного освітнього простору
2. Залучення здобувачів з ООП до неформальної освіти
3. Підтримане працевлаштування здобувачів з ООП
4. Технологія організації партнерської взаємодії суб'єктів інклюзивного навчання: технологія, критерії оцінки ефективності.

Практичні завдання

I. Розкрийте зміст компонентів інклюзивної компетентності викладача ЗВО

Компонент структури	Характеристика
Мотиваційно-ціннісний компонент	
Когнітивно-операційний компонент	
Рефлексивно-оцінний	

II. Розробіть програму реалізації алгоритму підготовки ЗВО до прийняття на навчання здобувачів з ООП

Елемент алгоритму	Опис	Зміст реалізації
Спеціалізована матеріально-технічна база		
Безбар'єрне освітнє середовище (приміщення, інформація, техніка, навчальний матеріал)		
Вибір форми навчання (денна, заочна, дистанційна, комбінована)		
Наближення освітніх послуг до місь проживання мало мобільних здобувачів з ООП		
Адаптоване навчально-методичне забезпечення для студентів різних нозологій (аудіо-, відео-, тактильних та електронних, інший вид)		
Спеціальна підготовка (консультації) викладачів		
Створення відповідного толерантного		

середовища дружнього до осіб з ООП		
Організація супроводу (педагогічного, соціального. Психологічного, інші види)		
Умови для соціалізації. Творчого розвитку, самореалізації		

Завдання для самостійної роботи.

1. Оберіть одну з запропонованих тем, підготуйте повідомлення з мультимедійною презентацією. Надішліть до Гуглкласу (посилання буде надано з початком практичних занять). Захист результатів самостійної роботи під час семінарського заняття.
- Скласти термінологічний словник «Інклюзивні терміни: коректні та некоректні»
- Скласти «Пам'ятка з інклюзії: викладач. Куратор, академічна група»
- На прикладі свого ЗВО проаналізувати наявні офіційні документи, що забезпечують організації інклюзивного освітнього простору
- Ресурсні центри підтримки інклюзивної освіти в Україні: на прикладі аналізу інформації з офіційних сайтів Центрив

Рекомендована література:

1. Інклюзивне навчання. Сайт МОН України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 26.07.2023)
2. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/B8.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
3. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzivne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
4. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін. К.: Талком, 2020. 128 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Inkljuzivne_osvitn_seredovische/socializacija_molodi_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami.pdf (дата звернення 26.07.2023)

Питання для поточного контролю

1. Розкрийте предмет, об'єкт вивчення превентивної педагогіки
2. Поясніть психолого-педагогічну сутність превенції та превентивної діяльності
3. Закономірності та принципи превентивної діяльності
4. Зміст та основні напрямки превентивної діяльності у ЗВО
5. Охарактеризуйте поняття «девіантна поведінка», «асоціальна поведінка», «делінквентна поведінка», «аддиктивна поведінка», їх співвідношення. Назвіть види та форми.
6. Охарактеризуйте основні характеристики студентського віку, що робить його потенційно небезпечним для формування відхилень у поведінці.
7. Охарактеризуйте поняття «маргінальність», маргінальний тип особистості та феноменологія маргінальної поведінки у студентський період життя.
8. Надайте характеристику деструктивної поведінки та його форм у студентський період.
9. Охарактеризуйте агресивну поведінку як вид девіантної поведінки: види, мотивація у сучасних студентських групах.
10. Поясніть методики соціально-психологічного впливу на агресивну поведінку особистості: профілактика та корекція як напрям діяльності куратора.
11. Охарактеризуйте алкогольну залежність як вид девіантної поведінки: сутність, зміст, причини у студентському віці.
12. Охарактеризуйте засоби профілактики та корекції алкогольної залежності у студентському віці як напрям превентивного виховання.
13. Охарактеризуйте наркотичну залежність як вид девіантної поведінки. Соціально-педагогічний портрет сучасного студента з наркотичною залежністю.
14. Назвіть прийоми профілактики та корекції наркотичної залежності у студентському віці – можливості виховного впливу ЗВО.

15. Охарактеризуйте харчову залежність як вид аддиктивної поведінки: сутність, зміст, причини. Наведіть соціально-педагогічний портрет особи з харчовою залежністю.
16. Назвіть методи та прийоми профілактики та корекції харчової залежності у студентському віці з позиції куратора.
17. Охарактеризуйте гемблінг (ігрову залежність) як вид аддиктивної поведінки. Наведіть соціально-педагогічний портрет здобувача вищої освіти з ігровою залежністю.
18. Назвіть прийоми профілактики та корекції гемблінг залежності у студентському віці.
19. Охарактеризуйте сексуальні девіації, феномен «сексуальної поведінки» у студентському віці
20. Назвіть методи та прийоми профілактики та корекції сексуальних девіацій у студентському віці.
21. Охарактеризуйте види технологічних аддикцій. Інтернет-залежність: причини, фактори. Соціально-педагогічний портрет Інтернет-залежного здобувача вищої освіти.
22. Назвіть методи діагностики та прийоми профілактики та корекції Інтернет-залежності у студентському віці.
23. Охарактеризуйте тату та пірсінг-залежність як вид аддиктивної поведінки. Методи та прийоми профілактики.
24. Охарактеризуйте прийоми профілактики та методи корекції девіантної поведінки: фешн віктім або «жертва моди».
25. Охарактеризуйте методи та прийоми профілактики, корекції девіантної поведінки: граффіті та вандалізму.
26. Охарактеризуйте методи та прийоми профілактики та корекції суїцидальної поведінки з позиції викладача.
27. Охарактеризуйте психолого-педагогічні особливості делінквентної поведінки. Назвіть мотиви та передумови делінквентної поведінки особистості.

28. Неформальні студентські групи асоціальної спрямованості.
29. Охарактеризуйте педагогічну технологію та методи організації превентивної діяльності різних суб'єктів освітнього процесу (викладач, куратор, зам.декана з виховної роботи, проректор з виховної роботи; адміністрація ЗВО – концепція виховної роботи, факультет, студентський профком, старостат, психологічна служба ЗВО, інші структурні підрозділи).
30. Розкрийте основні принципи інклюзивної освіти.
31. У чому специфіка організації інклюзивного навчання у закладах освіти.
32. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні та зарубіжжі.
33. Розкрийте поняття «Універсальний дизайн інклюзивного середовища»
34. Особливості організації професійного навчання осіб з вадами зору, слуху, мовлення.
35. Особливості організації навчання осіб з порушеннями опорно-рухового апарату та інші категорії здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.
36. Технології індивідуалізації освітнього процесу. Особистісно-орієнтоване, диференційоване навчання.

Рекомендована література

1. Андрощук І.В. Методика виховної роботи : навч. посібник. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2014. 320 с. URL: https://bohdan-books.com/userfiles/file/books/lib_file_2027846356.pdf (дата звернення 26.07.2023)
2. Аргіропулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: Навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/31307/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
3. Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Учик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. Київ : Педагогічна думка, 2013. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/1256/13-dobroskok.pdf?sequence=1> (дата звернення 26.07.2023)
4. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник / Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с. URL: https://www.unicef.org/ukraine/sites/unicef.org.ukraine/files/2020-07/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D1%83_0.pdf (дата звернення 26.07.2023)
5. Інклюзивне навчання. Сайт МОН України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 26.07.2023)
6. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/B8.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
7. Мафтин Л.О. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021.

- https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktyka_posib.pdf?sequence=1 (дата звернення 26.07.2023)
8. Маценко Л.М. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с. URL: http://dglb.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6197/1/%D0%9C%D0%B0%D1%86%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf (дата звернення 26.07.2023)
9. Пірог Л.А. Посібник до вивчення курсу Соціальна профілактика. Д. : ДНУ, 2016. 34 с. URL: http://repository.dnu.dp.ua:1100/upload/fc1919fe7d1442b825f7a9a27113247a_Soc_Prof_Posib_2016_.PDF (дата звернення 26.07.2023)
10. Пономарьова Г. Практикум із методики організації виховної роботи в закладах вищої освіти : навч. Посібник. Харків : ТВО «ТО Ексклюзив», 2018. 153 с. URL: http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/458/1/Odar_unhpr1.pdf (дата звернення 26.07.2023)
11. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inkluziyavnz.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
12. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні. Лист МОН №1/5119-22 від 13.05.2022 <https://mon.gov.ua/ua/nra/pro-zdijsnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення 26.07.2023)

13. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2021. 324 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Rudkevych-N.-pidruchnyk.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
14. Савельєва Н.М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією навч. посіб. Полтава : ПНПУ, 2016 р. 110 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10496/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%94%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD.%20%D0%A1%D0%9F%D0%94%D0%9F.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
15. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін. К.: Талком, 2020. 128 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Inkljuzivne_osvitn_seredovische/socializacija_molodi_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami.pdf (дата звернення 26.07.2023)
16. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К.М. Кривий Ріг. 2019. 170 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/.pdf> (дата звернення 26.07.2023)
17. Теоретико-методологічні засади впровадження інклюзії в закладах освіти : монографія / за ред. М. Є. Чайковського. К. : Університет „Україна”, 2019. 460 с. URL: https://hist.km.ua/images/publikatsiji/monografiya_khist_12_03_2019.pdf (дата звернення 26.07.2023)
18. Чупахіна Світлана Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020 - 96 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/3912/1/%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9A%D0%90%20%D0>

%86%D0%9E_%D0%A7%D1%83%D0%BF%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B4-2%20%281%29.pdf (дата звернення 26.07.2023)

- 19.Формування превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу : навч.-метод. посіб. / За заг. ред. д.п.н., проф. Оржеховської В. М. Кіровоград : Імекс ЛТД, 2014. 172 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/7864/1/FORMUVANNIa%20PREVENTYVNOHO%20VYKhOVNOHO%20SEREDOVYShchA%20ZNZ.pdf> (дата звернення 26.07.2023)

Навчальне видання

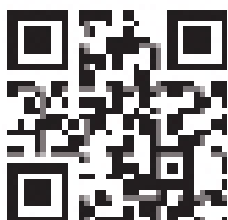
ПРЕВЕНТИВНА ПЕДАГОГІКА ТА ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Методичні рекомендації
до семінарських занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Укладач:

Вейландє Лілія Вольдемар-Вікторівна

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції

Підписано до друку 18.09.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 2,33. Наклад 30.
Замовлення № 1024-28-1.

Видавництво: Олді+
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1,
тел.: +38 (095) 559-45-45,
e-mail: office@oldiplus.ua
Свідоцтво ДК № 7642 від 29.07.2022 р.
Замовлення книг:
тел.: +38 (050) 915-34-54, +38 (068) 517-50-33
e-mail: book@oldiplus.ua

